

www.casaeuropiei.com

în colaborare cu:

Consiliul Local al Municipiului
Cluj-Napoca

Prefectura Județului Cluj și
Consiliul Județean Cluj

Camera de Comerț și
Industrie Cluj

Universitatea
„Babeș-Bolyai”
Cluj-Napoca

Facultatea de
Studii Europene
Cluj-Napoca

ADEVĂRUL
de Cluj

Adevărul de Cluj

Prezintă studiul

„Impactul extinderii Uniunii Europene asupra Clujului”

Suporteri:

Microsoft

www.qualifiedesign.ro

Cuprinsul dosarului

I. Date generale

1. Conceptul de Casă a Europei la Cluj-Napoca
2. Proiectul „Impactul extinderii Uniunii Europene asupra Clujului”
3. Comitetul de cercetare
4. Contact

II. Studiul „Impactul extinderii Uniunii Europene asupra Clujului”

1. Introducere
2. Perspectiva politica si instituțional administrativa
3. Perspectiva economica
4. Perspectiva sociala
5. Perspectiva academica
6. Perspectiva culturala
7. Concluzii si sugestii pentru viitor

I. Date generale

1. Conceptul de Casă a Europei la Cluj-Napoca

Conceptul Casei Europei implică găsirea metodelor de articulare a identității naționale cu cea europeană, proiectarea unui sistem în care atât comunitatea locală, cât și cea regională își au locul în amfiteatrul european.

Casa Europei Cluj-Napoca este o asociație non-profit, apolitică, independentă financiar și fără caracter religios, care a luat ființă în 5 septembrie 1996. Fondatorul asociației este Dan Luca, iar Avizul de Funcționare a fost acordat de către Ministerul Afacerilor Externe al României în 2 octombrie 1996 (A05/315). Principalul obiectiv al organizației este realizarea unei legături reale între comunitatea locală clujeană și Uniunea Europeană.

2. Impactul extinderii Uniunii Europene asupra Clujului

Pentru implementarea conceptului de Casă a Europei pe structura clujeană, s-a convenit organizarea unui proiect, intitulat "Impactul extinderii Uniunii Europene asupra Clujului".

Alături de impactul asupra structurii naționale, aderarea României la Uniunea Europeană are influență și asupra comunităților locale. Printr-o abordare științifică, implicând Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca, Prefectura Județului Cluj, Consiliul Județean Cluj, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Studii Europene Cluj-Napoca, Adevarul de Cluj, Camera de Comerț și Industrie Cluj, se încearcă estimarea acestui impact, avantajele și dezavantajele ce rezultă din acest proces în județul Cluj.

Prezentul studiu sta la baza dezbaterilor care vor avea loc joi, 29 mai 2003, la Cluj-Napoca. La acest eveniment au fost invitate aproximativ 100 de persoane, factori de decizie la nivel local și național.

3. **Comitetul de cercetare (in ordine alfabetica)**

- Gabriel Badescu,
- Titus Craciun,
- Elisabeta Dumitrescu,
- Raluca Garboan,
- Dan Luca,
- Mihaela Lutas (coordonator),
- Anca Muresan,
- Cosmina Paul,
- Doina Popa,
- Elena Porumb,
- Doru Todorescu.

4. **Contact**

Informații suplimentare pot fi obținute de la:

Bruxelles	Cluj-Napoca	Cluj-Napoca
Dan LUCA Președinte Casa Europei Cluj-Napoca Tel : + 32 2 226 5818 Email : info@casaeuropei.com	Mihaela LUȚAȘ Coordonator cercetare Tel: 0744 39 30 41 E-mail: lutas@cluj.astral.ro	Raluca GÂRBOAN Coordonator de proiect Tel : 0744 34 30 80 Email : proiect@casaeuropei.com

II. IMPACTUL EXTINDERII UNIUNII EUROPENE ASUPRA CLUJULUI

Abstract

1. Introducere

Procesul început la sfârșitul anilor '80 în țările din centrul și estul Europei viza, din perspectivă politică trecerea spre democrație, iar din punct de vedere economic reconstruirea structurilor economiei de piață.

Reîmpărțirea sferelor de influență între polii de putere interesați de acest spațiu a determinat ca, simbiotic schimbărilor structurale generate de trecerea spre democrație și economie de piață, să se dezvolte și un anumit tip de relații, privilegiate, între partea central-estică și cea vestică a Europei. Treptat, acest proces s-a transformat din unul informal în unul de natură formal-instituțională. Acesta este procesul de extindere a Uniunii Europene spre Est.

Dincolo de forma ei instituțională, extinderea presupune un transfer bidirecțional de mentalități, structuri și modele care se realizează prin:

- liberalizarea mișcării fluxurilor de bunuri, servicii și persoane;
- facilități oferite investitorilor;
- transfer de fonduri nerambursabile și oferirea de facilități de creditare;
- crearea de noi instituții concomitent cu modificarea celor existente după modelul economiilor de piață dezvoltate.

Impactul extinderii UE asupra Clujului nu se poate măsura încă, atâta vreme cât România și implicit Clujul nu fac parte din UE. Se pot evidenția însă schimbările de natură socio-economică și instituțională generate de etapa de preaderare pe care o parcurge România și care presupune atingerea unui anumit grad de convergență a Clujului cu UE. Pentru județul Cluj extinderea înseamnă în acest moment pregătirea mediului socio-economic, politic și instituțional pentru intrarea în UE.

Acest proces a început, informal, o dată cu primele ajutoare trimise de organizații din statele membre ale UE, care au determinat autoritățile române să creeze o serie de asociații care să se ocupe de repartizarea acestora. Au urmat apoi înfrățirile între localități din statele membre și din Județul Cluj (în prezent un număr de 18 localități din județul Cluj sunt înfrățite cu localități din Uniunea Europeană, în special din Franța (13), Belgia (4), Olanda (4) și Germania (2)), urmate îndeaproape de deschiderea primelor centre culturale.

Legăturile informale au generat un prim transfer de idei și mentalități care au modificat modul de percepție al celor două entități. Acestor legături li s-au alăturat primele investiții străine, de mici dimensiuni dar care au început să modeleze mediul de afaceri clujean în spirit european.

O analiză succintă realizată la nivelul județului Cluj arată că acesta dispune de o serie de potențiale pe care procesul de extindere le afectează, modifică și fructifică, la scara micro și macro. Aceste potențiale sunt studiate din perspectivă politică, instituțional administrativă, economică, socială, academică și culturală.

2. Perspectiva politica si instituțional administrativa

După decembrie 1989 mediul politic și instituțional administrativ românesc s-a modificat în sensul armonizării lui cu structurile similare din țările vest europene dezvoltate. Aceasta a presupus remodelarea instituțiilor existente concomitent cu crearea unora noi, pe fondul procesului de descentralizare.

În județul Cluj au apărut, astfel, pe lângă Primărie, Prefectură, Consiliul Județean și cel Local și 118 servicii publice descentralizate, structuri aflate în subordinea, coordonarea sau autoritatea organelor publice centrale, cu reprezentare la nivel teritorial și companii naționale, regii autonome naționale și societăți naționale cu reprezentare în teritoriu.

Prin programele proprii elaborate, acestea au contribuit la construirea Programului de dezvoltare economică și socială și a Strategiei de dezvoltare a județului Cluj, participând, fie în calitate de parteneri, fie în calitate de beneficiari, la administrarea fondurilor provenind dinspre Uniunea Europeană.

Pentru aceasta, la nivelul fiecărei instituții reprezentative s-au creat birouri sau servicii de integrare europeană care au drept scop:

- înțelegerea și aplicarea aquis-ului comunitar la nivel local;
- elaborarea de cereri și proiecte de finanțare pentru fondurile comunitare;
- identificarea nevoilor locale de fonduri comunitare și elaborarea pe baza acestora a unor programe de dezvoltare pe principiul parteneriatului;
- elaborarea unor studii și strategii legate de mecanismul integrării și efectele acesteia la nivel județean.

Pentru autoritățile administrative ale județului, o prioritate deosebită o reprezintă implementarea aquis-ului comunitar la nivel teritorial. În acest sens a fost elaborat "Planul de acțiuni pentru implementarea aquis-ului comunitar la nivelul județului Cluj" pe toate capitolele deschise de negociere ale României cu Uniunea Europeană. Pe baza acestui plan, 20 din cele 31 de capitole de negociere au fost transpuse la nivel județean prin intermediul serviciilor descentralizate, care au aplicat un număr de 134 de măsuri de compatibilizare a activităților lor cu cele similare din Uniunea Europeană.

Cele mai bine reprezentate au fost capitolele legate de politica sociala, de uniunea vamala și de protecția mediului înconjurător. Acestea au vizat crearea unui cadru instituțional formal necesar funcționarii economiei de piața, alături de crearea unor forme instituționalizate cum ar fi Centrul Regional de Informare Europeana din cadrul Prefecturii sau Consiliul de Dezvoltare Regională, precum și organizarea unor dezbateri și informări pentru înțelegerea de către factorii implicați în procesul de implementare a acquis-ului.

În vederea integrării în Uniunea Europeană, autoritățile publice ale județului Cluj au elaborat o serie de proiecte, în cele mai diverse domenii, urmând ca acestea să fie finanțate atât prin intermediul programelor de pre-aderare: PHARE, ISPA, SAPARD, cât și de autoritățile locale și chiar guvernamentale. Principalele direcții în care au fost utilizate fondurile comunitare au vizat: dezvoltarea infrastructurii întreprinderilor mici și mijlocii, stimularea sectoarelor industriale de înalta performanță tehnologică, crearea unui parc industrial pentru industriile de vârf, formarea funcționarilor publici, modernizarea unor regiuni turistice, crearea unor centre de asistență socială.

Aderarea României la UE implica participarea la toate instituțiile și structurile UE. Autoritățile române trebuie să aibă în vedere necesitatea și modul de organizare a participării țării la mai multe organe subsidiare. România trebuie să desemneze reprezentanți nu doar în Parlamentul European, prin alegeri, ci și în Comitetul Regiunilor și în Comitetul Economic și Social (Tratatul de la Nisa prevede în anexa că România va dispune de un număr de 15 reprezentanți în fiecare dintre aceste două instituții). Deși procedura folosită pentru desemnarea acestor reprezentanți este în întregime de competență națională, autoritățile trebuie să aibă în vedere scopul instituțiilor sus-menționate. Pentru Comitetul Regiunilor, este important să se aleagă cu grijă modul de definire a comunităților locale care vor fi reprezentative din punct de vedere geografic.

3. Perspectiva economica

O analiză din punct de vedere economic a impactului Uniunii Europene asupra Clujului scoate în evidență o serie de aspecte, unele directe, altele colaterale, care reflectă modificările înregistrate în ultimii ani. E important de menționat că în ciuda resurselor naturale primare relativ reduse, a scăderii demografice acompaniată de îmbătrânirea forței de muncă, județul Cluj reprezintă un potențial pol de creștere economică în zona de Nord-Vest a României.

Motivăm afirmația de mai sus prin următoarele argumente:

- mediul economic al județului Cluj se dezvoltă simbiotic mediului academic, reprezentat de cele 9 universități de stat și particulare în care studiază peste 60 mii de studenți; aceștia, pregătiți după metodele de învățământ preluate din Uniunea Europeană intră în producție și creează deprinderi, mentalități și metode noi;
- în același timp, universitățile au, mai mult decât alte instituții, capacitatea de a scrie proiecte eligibile și de a atrage fonduri comunitare, care, prin efectul de spill-over generează modificări în economia reală;
- chiar dacă investițiile în industrie nu se situează la un nivel ridicat, efectele pe termen lung apar din feed-back-ul educațional;
- existența unui învățământ tehnic și medical cu tradiție și de înaltă clasă oferă specialiști care pot ridica, din punct de vedere economic, zona.

Datele referitoare la structura economiei județului Cluj din punct de vedere al firmelor înregistrate la Oficiul Registrului Comerțului la 31 octombrie 2000, arată că județul Cluj ocupa locul întâi în Regiunea de Dezvoltare de Nord-Vest și locul 2 la nivel național.

Municipiul Cluj-Napoca poate fi considerat un adevărat pol financiar bancar, ținând cont de faptul că în oraș se află 25 de bănci cu capital de stat și privat, din care 17 filiale ale unor bănci cu sediul în UE sau având acționari din statele membre ale Uniunii. Tot aici se află sediul central al Băncii Transilvania și de asemenea cele mai atractive SVM-uri ale Bursei de Valori București.

În județul Cluj, volumul investițiilor străine (polarizate în jurul Clujului) este relativ redus. Conform datelor statistice furnizate de Camera de Comerț și Industrie Cluj, firmele din Uniunea Europeană se situează între primele 16 poziții (după capitalul investit), cu un total de 83.214 mii USD. Din cele 2.029 de firme înregistrate, 568 desfășoară activități de producție, 706 de comerț intern, 32 de comerț exterior, 622 de servicii și 101 alte tipuri de activități. Dispersia pe domenii de activitate arată că aceste firme au pătruns pe piața județului Cluj și au completat oferta internă, însă nu au avut capacitatea și tăria de a se impune pe piața externă (doar 32 din ele efectuează operațiuni de import export, însă aici sunt incluse în special firmele care lucrează în lohn). Principalii investitori din Uniunea Europeană, înregistrați la sfârșitul lunii februarie 2003 sunt Italia cu 794 firme, Germania cu 521 de firme, Austria cu 206 firme și Franța cu 139 de firme.

Un aspect îngrijorător cu privire la investițiile străine îl reprezintă faptul că majoritatea nu au efecte pozitive directe și nu contribuie la transfer tehnologic.

Industria este principalul sector de activitate din județ, fiind un sector caracterizat prin prezența tuturor ramurilor industriale. În cadrul acestuia, anumite ramuri se bazează într-o mare măsură pe producția în sistem lohn, în special confecțiile și industria încălțăminteii, motiv pentru care stabilitatea lor pe viitor ridică anumite semne de întrebare. Aceste ramuri, care se caracterizează printr-o valoare adăugată foarte mică ceea ce determină un avantaj competițional scăzut, sunt și cele care au atras investiții străine, în special italiene.

Cea mai activă în relația cu Uniunea Europeană este industria ușoară, în care județul Cluj are tradiție și care s-a dezvoltat exploziv pe fondul delocalizării fabricanților europeni și al orientării lor către România, care, astfel, a devenit din 1999 lider în zona Europei Centrale și de Est în exportul de confecții către UE. Într-o mare măsură, sectorul funcționează în sistem lohn – investitorul străin aduce materiile prime, utilajele și modelele, întreprinderea românească furnizând exclusiv forța de muncă. La baza acestui sistem stă avantajul comparativ al salariului redus. Conform unor estimări, însă acesta se va menține doar pentru o perioadă de maximum 5 ani. După care evoluțiile pozitive și aderarea la UE vor impune o creștere nivelului de salarizare, ceea ce va duce la o reluare a procesului de delocalizare a investitorilor străini, în favoarea statelor din fostul bloc sovietic. În aceste condiții închiderea

fabricilor poate avea un impact social grav – marea majoritate a forței de muncă angajată în ramură sunt femeii, a căror absorbție pe piața muncii va fi cu atât mai dificilă cu cât cele mai multe companii sunt localizate în zone de restructurare industrială.

Un factor important al creșterii economice și legat de aceasta al integrării României în Uniunea Europeană îl reprezintă forța de muncă și calificarea acesteia. La nivelul județului Cluj se remarcă:

- ponderea importantă a populației ocupate în agricultură și silvicultură aproximativ 35% din totalul populației ocupate pentru județul Cluj, apropiată de media națională (40.8%), dar mult mai mare decât media europeană (5.0%);
- ponderea relativ apropiată de media națională (27,3%) și cea europeană (30,3%) a populației ocupate în industrie și construcții;
- ponderea redusă a populației ocupate în sectorul serviciilor (35.6%) – apropiată de media națională (31,2%), dar aproape jumătate din media europeană (64,7%).

4. Perspectiva sociala

Procesul de integrare presupune schimbări importante la nivelul instituțiilor formale, reguli scrise. Într-o măsură însemnată, însă, integrarea înseamnă și realizarea unei convergențe de tip cultural, și al instituțiilor înțelese în sens larg, între cetățenii din UE și cei din țările în curs de integrare.

Din punct de vedere social, integrarea presupune un grad ridicat de toleranță față de cetățenii care au atribute socio-cultural-economice diferite: etnie, confesiune, orientări sexuale, imigranți.

Prin ce se distinge populația județului Cluj în raport cu cea din restul României? Informația empirică pe care o avem la dispoziție este dispartată, însă oferă unele răspunsuri parțiale la această întrebare. În primul rând, compoziția socio-economică a județului Cluj îl plasează pe o poziție de vârf în raport cu alte județe ale țării datorită :

- gradului ridicat de urbanizare: dacă în 1970 gradul de urbanizare era de 48,9%, după 1990 acesta a devenit de peste 66%, aceasta în condițiile în care România are un grad extrem de scăzut în raport cu țările din Uniune și, conform ultimului recensământ, în scădere;
- un grad ridicat de educație formală, dat de rata de cuprindere în învățământ, la toate nivelele de educație, care este de 79,5% și de o rată ridicată de alfabetizare a adulților (98.3%);
- unul din cele mai scăzute nivele de mortalitate infantilă din țară (în condițiile în care România este detașat pe ultimul loc în Europa de Est).

Factorii amintiți sunt în general asociați unui grad și unui potențial ridicat de modernizare socială.

Într-un studiu realizat pe un grup de tineri privind modul în care este perceput procesul de extindere, printr-o abordare la nivel micro-social, s-a urmărit perceperea impactului extinderii UE asupra comunitatii studentești clujene, aceștia având calitatea de membri ai comunitatii clujene în măsura în care orașul își atrage și menține prestigiul de centru studentesc cu tradiție și cel mai important oraș cultural pe scena transilvăneana.

Din analiza informației oferite de ancheta sociala reiese slaba informare privind programele Uniunii Europene ce au vizat comunitatea clujeana, precum si neîncrederea in impactul direct al acestora asupra lor, in calitate de cetățeni. Mai mult decât a trata cu un înalt grad de încredere procesul de extindere al Uniunii Europene, subiecții intervievați privesc întregul fenomen ca fiind ireversibil, concentrarea discuției facandu-se asupra slabei eficiente a mecanismelor naționale responsabile.

Mentalitatea pare a îngreuna întregul proces, este cea care creează o politica defectuoasa si o societate-electorat de doua ori sărăcit: o data dezamăgit si devenit indiferent in implicare si creditarea politicului si a doua oara, fara perspectiva unei respecializari si/sau a unui nivel de trai decent. Pentru ca schimbarea mentalității este un proces treptat, se mizează pe crearea cadrului optim de desfășurare a acestui proces. Acesta presupune atât sprijinul UE cat si efortul nostru de a îndeplini condițiile impuse.

Opinia generală este că în România în general, și la nivelul Clujului în particular, nu există oameni pregătiți pentru a identifica problemele, pentru a scrie proiecte coerente cu șanse de succes. Pentru ca țara sa fie acceptată in UE trebuie sa fie dezvoltata pe plan economic si pentru asta exista programe speciale de pregătire, de formare competitiva.

Pentru atingerea acestui deziderat e nevoie de schimbarea mentalității, dar nu a unui întreg popor ci doar a factorilor de decizie. Se consideră că cei chemați să schimbe această mentalitate sunt ONG-urile, care, deocamdată, nu sunt destul de puternice nici să contrabalanseze, nici să influențeze administrația locala sau guvernamentală și generația tânără care, prin educație și specializare, pot conduce țara spre integrarea în Uniunea Europeană.

5. Perspectiva academica

Clujul este cunoscut drept un centru academic în care se îmbină tradiția și modernitatea. Inca de la începutul anilor '90 toate universitățile și-au deschis porțile spre Uniunea Europeană prin:

a) cooperări, realizate prin acorduri bi și multilaterale, conferințe, workshopuri, expoziții, contracte de cercetare

La mijlocul anilor '90 Universitatea de Artă și Design a stabilit primele contacte cu școli de artă din Franța și Italia. Ulterior, aceste contacte s-au dezvoltat pe baza numeroaselor acorduri multilaterale încheiate cu peste 30 de instituții de artă din Franța, Germania, Italia, Spania, Grecia, Marea Britanie, Olanda și Belgia.

Universitatea Tehnică a încheiat, în perioada de după 1990, acorduri și convenții de cooperare cu universități din Franța (17), Germania (9), Anglia (4), Spania (2), Italia (2), Olanda (1).

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a încheiat o serie de acorduri bilaterale de cercetare pe principalele direcții curriculare ale universității.

Universitatea „Babeș-Bolyai” a încheiat un număr important de acorduri de cooperare bilaterală cu universități din Germania, Franța, Marea Britanie, Italia, etc, dintre care unele au condus în timp la crearea unor forme instituționalizate precum Centrul European de Întâlniri Universitare sau Centrul Regional al Francofoniei.

b) proiecte comune co-finanțate de către Uniunea Europeană, prin instituțiile acesteia sau de către statele membre

În această categorie intră programele internaționale, educaționale și de cercetare promovate de către Comisia Europeană: PHARE, TEMPUS, ERASMUS, SOCRATES, COPERNICUS, PECO, de guvernele și organizațiile internaționale: CEEPUS, DAAD, KAAD, PROSPER, ACCES, etc sau de fundații din statele UE, cum ar fi Alexander von Humboldt sau Volkswagen.

Aceste programe au fost exploatate în mod diferit de universitățile clujene atât prin prisma tipului de proiect cât și prin cea a țărilor partenere. Se observă, spre exemplu, orientarea Universității Tehnice spre parteneri din țări cu tradiție în domeniul tehnic (Germania, Marea Britanie, Franța), a Universității de Medicină și Farmacie spre Franța, Germania și Marea Britanie, a Universității de Artă și Design spre Italia, Spania sau Grecia și a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară spre Germania, Marea Britanie și Franța.

c) parteneriat cu organismele europene și internaționale similare

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca are ca parteneri academici peste 50 de universități din țări membre ale UE (Germania, Anglia, Franța, Italia, Belgia, Olanda, Spania, etc.) și are 16 contracte de cercetare cu firme de prestigiu din Germania, Italia, etc.

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a încheiat parteneriate cu universități din Italia, Grecia, Olanda, Belgia și Marea Britanie. În același context menționăm faptul că în cadrul parteneriatelor s-a stabilit ca studenții ai universității să efectueze activități practice în fermele din Anglia, Olanda și Germania, diseminând prin aceasta sistemul exploatațiilor agricole europene în mediul românesc.

Universitatea de Medicină și Farmacie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Universitatea de Științe Agricole și Medicina Veterinară sunt membre într-o serie de instituții sau organizații internaționale, precum European University Association sau Agencie Universitaire de la Francophonie, prin care participă, prin reprezentanți, la luarea unor decizii la nivel european privind învățământul superior.

Principalele direcții de dezvoltare susținute prin fonduri comunitare au vizat:

- formarea formatorilor, prin schimburi de cadre didactice.
- crearea instituțională, menționăm faptul că în cadrul Universității de Medicină și Farmacie, ca urmare a colaborării cu University of Dundee (UK), prin programele TEMPUS și PHARE, respectiv cu Centre for Medical Education din cadrul aceleiași universități s-a creat un Centru de Educație Medicală în cadrul UMF. În cadrul UBB au apărut noi structuri, unele în premieră națională, cum ar fi Departamentul de Limbi Moderne Aplicate (1991), Facultatea de Studii Europene (1994),

Departamentul de Asistență Socială (1991), care s-au dezvoltat în cadrul unor proiecte TEMPUS.

- dotare materială.
- schimburi de studenți și programe de burse în străinătate: spre exemplu, la nivelul ultimilor 5 ani, Universitatea Tehnică a acordat un număr de 178 de mobilități, iar UBB, în anul 2003 a planificat 520 de mobilități. În același timp, UBB-ul organizează cursuri la nivel de licență, masterat, studii aprofundate și studii doctorale pentru 525 de studenți străini, unii provenind din statele membre ale UE.
- modificarea managementului administrativ, prin dezvoltarea unor proiecte comune spre exemplu, „Dezvoltarea și consolidarea performanțelor manageriale și administrative ale angajaților din universități și IMM-uri, în conformitate cu obiectivul comun al acestor organizații în contextul dezvoltării regionale”, finanțat prin Programul Phare și realizat de către Universitatea de Medicină și Farmacie.
- schimbarea curriculei universitare, introducerea studiilor masterale și a celor aprofundate (UBB are în prezent 15 masterate internaționale și 52 de masterate în colaborare cu universități și instituții din străinătate).
- modificări de natură administrativ-instituțională, cum ar fi crearea unor noi facultăți care să răspundă noilor exigențe impuse de piață, a unor noi specializări și a unor noi forme de învățământ (colegiile, învățământul la distanță).
- demersuri făcute pentru recunoașterea diplomelor, de către Universitatea „Babeș-Bolyai”, Universitatea de Medicină și Farmacie și Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară.
- după modelul universităților europene, universitățile s-au organizat în consorții urmând fie criteriul localizării spațiale (consorțiul universităților clujene), fie pe cel al specializării.

De remarcat că transferurile realizate între universități sunt de natură umană (transfer de inteligență, potențial creatoare de bunuri obiectuale) dinspre Cluj spre UE și de natură preponderent materială dinspre UE spre Cluj.

6.Perspectiva culturala

Convergența culturală este importanta deoarece, pe de o parte, instituțiile formale funcționează diferit în contexte informale diferite dar și pentru că, pe de altă parte, construcția unei identități europene presupune un nucleu minimal de trăsături culturale apropiate.

Integrarea diverselor identități culturale ca o serie de componente naturale ale unui sistem democratic se impune azi României ca o provocare inevitabilă. Scopul ultim este relaționarea nivelului local cu cel european, trecând prin regional și național.

Comunitatea clujeană situându-se într-o zonă de contact între culturile apusene și răsăritene a beneficiat de multiple influențe, dintre care unele, cele mai puternice s-au instituționalizat. În formarea identității europene funcționează la nivelul județului Cluj 450 de biblioteci, 14 muzee, 9 teatre și instituții muzicale.

La formarea și menținerea identității europene la nivelul județului Cluj și-au adus contribuția în timp, școlile și universitățile, instituțiile de cultură și artă, cele religioase, bibliotecile, centrele culturale, etc. Extinderea Uniunii Europene spre Est a însemnat, din acest punct de vedere, o creștere în intensitate și complexitate a legăturilor deja existente, o schimbare a viziunii și mentalității acestora, precum și crearea unor instituții noi.

Centrele Culturale dintre care cele mai reprezentative sunt: Centrul Cultural Francez, Societatea culturală româno-germană, Centrul Consiliului Britanic si Centrul Cultural Italian. Acestea au avut un rol important în răspândirea valorilor, mentalităților și ideilor europene în spațiul județului Cluj. Ele au contribuit, prin bibliotecile aferente și în special prin organizarea de cursuri de limbi străine, prin conferințe și workshopuri, la o mai bună cunoaștere a limbilor vorbite în Uniunea Europeană. Prin aceasta, ele au deschis calea cunoașterii directe a literaturii de specialitate, economice, tehnice sau medicale publicată în spațiul european, contribuind și prin aceasta, la construcția mentalității europene în spațiul clujean.

Promovarea ideii de Europa și furnizarea de informații legate de integrarea europeană a României sunt preocupări constante ale instituțiilor de cultură din județul Cluj. Ele se regăsesc și în cadrul Bibliotecii Județene "Octavian Goga", care în perioada februarie 1996 - iulie 1997, a participat la primul parteneriat PHARE pentru bibliotecile publice românești (Public Libraries Development Project – PLDP), în cadrul căruia, biblioteca a constituit primul centru de informare comunitară din România, având în componența sa un sector de informare europeană, iar în urma diseminării informației, 10 biblioteci județene au deschis astfel de centre.

În anul 2002, ca urmare a Proiectului de înființare a unui serviciu de informare specific: s-a creat Centrul Public de Informare NATO, în parteneriat cu Ministerul Informațiilor Publice (centru inaugurat la 21 decembrie 2002). Acestuia i se alătură Proiectul de dezvoltare a sectorului de informare europeană din cadrul Centrului de Informare Comunitară (2003), susținut de Consiliul Județean Cluj, care urmărește diseminarea informațiilor specifice în județ prin intermediul consiliilor locale și bibliotecilor publice. În cadrul acestui proiect, biblioteca își poate exercita calitatea de multiplicator de informație europeană.

7. Concluzii si sugestii pentru viitor

Analiza SWOT, realizată pe structura Clujului scoate în evidență următoarele:

Puncte tari:

- calitatea și calificarea resurselor umane,
- forță de muncă ieftină,
- dezvoltarea sectorului serviciilor de înaltă specializare, precum serviciile bancare, IT, medicale înalt specializate.

Puncte slabe:

- nivelul scăzut al investițiilor,
- blocajul administrativ la nivel local, conflict între factorii de decizie,
- stagnarea turismului,
- un anumit comportament al populației orientate spre migrație,
- fiscalitate excesivă,
- birocratie excesivă (în special pentru realizarea de investiții),
- lipsa facilităților pentru investitori (incubatoare de afaceri),
- mentalitatea generală ușor conservatoare, fără asumarea de riscuri.

Oportunități:

- aeroportul internațional care facilitează transportul internațional,
- calitatea de centru universitar european activ care deschide întreaga zonă spre Europa.

Amenințări:

- migrarea resurselor umane (câștiguri sub media națională),
- conflictele prelungite la nivel local care conduc la creșterea neîncrederii pentru investitori,
- lipsa unui parteneriat eficient autorități-mediul de afaceri,
- coridorul de transport european va ocoli zona, ceea ce va determina scăderea economică în regiune.

Riscuri majore:

- retragerea investitorilor, o dată cu construcția autostrăzii spre Arad – Deva,
- infrastructura de slabă calitate și posibilitatea extinderii tendinței ce se manifestă în planul Europei Centrale și de Est - retragerea investitorilor și migrarea acestora spre Asia.

Soluții - un viitor pentru Cluj în perspectiva extinderii:

- definirea și articularea unei viziuni/misiuni pentru Cluj;
- crearea unei imagini și a unei identități a Clujului;
- crearea unor structuri care să asigure managementul fondurilor venite de la UE, orientarea fondurilor disponibile spre proiecte care se integrează într-o strategie globală de dezvoltare, utilizând programarea multianuală;
- dezvoltarea investițiilor în domenii în care există tradiție locală, ce pot fi valorificate, în special prin crearea parcului industrial (peste 5000 de locuri de muncă, o investiție de peste 10 milioane euro);
- programe de coeziune economică și socială (investiții în turism, transport, medii racordate la obiectivele strategiilor naționale);
- programe de twinning care să asigure transferul de know-how (în politica industrială, formare, justiție și afaceri interne, medii);
- soluție pentru schimbarea raportului ocupării din zonele rurale ar putea fi: ar putea fi dezvoltarea de mici întreprinderi de procesare a resurselor din zonă (inclusiv ferme ecologice) și servicii aferente producției și de agrement (agroturism, turism cultural). În zonele cu potențial de creare a parcurilor și rezervațiilor naturale de interes național pot fi dezvoltate și alte servicii specifice, cum ar fi garda ecologică, întreținere și monitorizare a vegetației, animalelor, solurilor, apelor, lacurilor, peșterilor;
- valorificarea oportunităților și soluții pentru înlăturarea amenințărilor (în măsura în care acest lucru este posibil);
- utilizarea surselor de inovare din zonă (cercetare și dezvoltare, know-how, clienți și consumatori);
- creșterea inițiativei și a abilităților pentru a face față schimbării (oportunități de piață, depășirea barierelor, flexibilizarea structurilor,

managementul performant al comunicării, al schimbării, al motivării și formarea unor lideri puternici);

- utilizarea ofertelor de educație și formare continuă pentru realizarea unor strategii de formare adecvate orizontului 2007-2010.

Realizarea acestor soluții necesită formarea unor rețele de lucru informale alcătuite din principalii actori cheie ai dezvoltării care își asumă acest rol (autorități, universități, agenții, Camera de Comerț și Industrie, servicii descentralizate, mass-media, asociații profesionale, ONG-uri, etc).